

#3/2022 • 178. ÅRGANG

BDMNYT

BRØDREMENIGHEDENS DANSKE MISSION

SUNDHEDS- OPLYSNING **NYTTER**

side 3

TANZANISKE KIRKELEDERE **VURDERER** DANSK MISSION

side 4

NYE **IDÉER** TIL EVANGELISTER I BURUNDI

side 10

EVANGELIET FÅR BEN AT GÅ PÅ I ALBANIEN

side 12

BDMnyt udgives af
Brødremenighedens Danske Mission

ANSV. REDAKTØR
Arngeir Langås
tlf. 3529 4820

REDAKTØR
Svend Løbner
tlf. 2870 7703

REDAKTION
Arngeir Langås
Svend Løbner
Rebekka Brødsgaard Knudsen
Tine Elmelund Skovbo

OPLAG
2.600
Udkommer:
Feb. • juni • sept. • dec.
ISSN 0901 • 330X

TRYK
Øko-Tryk, Skjern

LAYOUT
Helle Høeg

Brødremenighedens Danske Mission
Nørregade 14, 6070 Christiansfeld
tlf. 3529 4820
Hjemmeside: www.bdm-dk.dk
E-mail: bdm@bdm-dk.dk

Gaver kan indbetales på:
MobilePay 36945
Bank 0994 - 4672131928
Giro 4006666

Formand
Jørgen Bøytler
tlf. 7456 1420

Generalsekretær
Arngeir Langås
tlf. 3529 4820

Økonomimedarbejder
Palle Byg
tlf. 3529 4820

Ungdomssekretærer
Rebekka Brødsgaard Knudsen
tlf. 2992 9116

Emma Nørgård Kristoffersen
tlf. 2288 4529

FORSIDEFOTO
Den lokale læge, Domethien Mulapa,
underviser kvinder i Kizike, DR Congo

AF JØRGEN BØYTLE,
FORMAND FOR BDM

Missionsarbejde udvikler lokalsamfundet

Det kan og skal diskuteres, om international mission er relevant i 2022. Generelt eksisterer der en skepsis i forhold til missionsarbejde. Det er selvfølgelig ikke uden grund, for missionens historie vidner om fejltagelser: At missionen i det 19. og dele af det 20. århundrede var for afhængig af kolonimagterne er klart. Længere tilbage var missionens forhold til slaveri – i bred forstand – kritisabel.

Nu om dage går kritikken på, at det næsten kan opfattes som overgreb at forkynde evangeliet til mennesker af anden religion. Det hævdes til tider, at der er en slet skjult kulturimperialisme i missionen, at det er en upassende promovring af vestlig civilisation.

Alle indvendinger må diskuteres og tages alvorligt. Diskussionen er ofte ensidig, idet mennesker, som har oplevet missionsarbejdet, ikke deltager. Det er ganske befriende i dette nummer af *BDMnyt* at høre repræsentanter for Brødrekirken i Vest Tanzania udtale sig om missionens betydning, altså i høj grad, hvad BDM har beskæftiget sig med de seneste 100 år. Det er unægteligt et mere nuanceret billede, der tegnes.

Det er påfaldende, at det er missionens helhed, der peges på. Det er det åndelige aspekt i samklang med de materielle, fysiske og i øvrigt menneskelige aspekter. Der lægges vægt på de ofre, de tidlige missionærer gav, de besværligheder og farer, de var udsat for. De var pionerer og de startede en kirke, en bevægelse, der fik vigtige samfundsmæssige konsekvenser. Medicinsk arbejde og landbrugsudvikling nævnes som eksempler sammen med demokrati og hverdagsliv. Missionens indirekte betydning blev udvikling af samfundet, hvis værdier henter meget fra kristendommen.

BDM fortsætter med at sende missionærer. Den rolle, som missionærerne spiller i dag er ændret fra at missionærerne var kirkeledere til at missionærerne nu er medarbejdere i kirken under kirkens egen ledelse.

Vi glæder os over, at BDM's venner gennem støtte og gaver gør arbejdet muligt. Der er stadig plads til forbedringer i samfundet i alle lande. Der er stadig behov for at forkynde evangeliet i en verden, der har brug for Kristus, brug for fred, brug for, at menneskers liv er godt og velsignet.

AF SVEND LØBNER, JOURNALIST

UNDERSØGELSE: OPLYSNING **NYTTER**

Statistik fra 10 landsbyer i DR Congo viser, at børnedødeligheden er faldet i de tre år, BDM har oplyst befolkningen om hygiejne. En koleraepidemi tidligere på året bed ikke på lokalbefolkningen.

Statistik fra BDM's sundhedsarbejde i DR Congo viser både hvor grelt det står til med sundheden, og hvor godt det kan gå, når blot lokalbefolkningen får basal viden om sundhed og hygiejne.

Før døde hvert femte barn

Den dårlige nyhed først: En undersøgelse blandt 500 kvinder fra 10 landsbyer på DR Congo-siden af Tanganyikasøen viser, at en femtedel af de børn, der fødes, dør inden de er fyldt 5 år.

Sådan var det, inden BDM i samarbejde med den lokale kirke og myndighederne indledte et sundhedsprojekt i landsbyerne for tre år siden.

– Det var hjerteskræende at indtaste oplysningerne fra undersøgelsen, fortæller pendlerrmissionær Knud Elmo Knudsen. – En kvinde havde født 11 børn, hvor kun tre havde overlevet. Både jeg og volontørerne, der indtastede alle data, var chokerede. Når en fjerdedel, ja op til halvdelen af børnene i en landsby, dør af kolera, diarré og andre infektionssygdomme, hvor er vi så henne?

Børnedødeligheden falder

Den gode nyhed er, at situationen nu

tre år efter er forbedret. For tre år siden lå dødeligheden på 21 procent for børn op til fem år. I dag er den faldet til mellem 16 og 17 procent.

– Selv om der er langt igen, kan vi se, at oplysningsarbejdet virker, siger Knud Elmo Knudsen, der besøgte DR Congo senest i juni.

– Her blev jeg mødt med taknemmelighed. Ifølge rapporter siger folk: »Sundhedsprojektet betyder rigtig meget for os. Det har givet os en anden tryghed i livet. For nu har vi en mulighed for at undgå sygdomme.« Det at vide, at man kan undgå nogle sygdomme ved at holde sine omgivelser rene, er jo guld værd.

Rent drikkevand og toilet

Og folk oplever resultaterne. I begyndelsen af januar blev næsten alle landsbyer i et område ramt af en koleraepidemi, fortæller Knud Elmo Knudsen.

– Der var 557 tilfælde af kolera med 24 døde. Men der var en landsby, der var fuldstændigt undtaget for kolera. Det var ikke tilfældigt. Da vi gik ind og målte på den landsby, kunne vi se, at her har folk en fornuftig omgang med drikkevand. Her har næsten alle et toilet.

FAKTA

BDM støtter sundhedsprojekter i 56 landsbyer omkring Tanganyikasøen: 34 i Tanzania og 22 i DR Congo. Her modtager befolkningen undervisning i hygiejne og adgang til rent drikkevand. Der oprettes sundhedskomiteer, der holder øje med folks hygiejnevaneer. I flere landsbyer er der oprettet sundhedsklinikker, og ambulancebåde sørger for at transportere akutte patienter til distriktshospitalet.

– Vi kunne se på de landsbyer, der var angrebet af kolera, at de syge var kommet udefra på besøg nordfra eller via søen. De lokale indbyggere fik ikke kolera. De havde lært at vaske hænder og bruge omgivelserne på den rigtige måde. Trods de mange smittede, var der ingen af de lokale, der blev smittet.

AF SVEND LØBNER, JOURNALIST

TANZANISKE KIRKE- LEDERE: DET HAR DANSK MISSION LÆRT OS

Missionærerne kom med det kristne budskab og vigtig viden om landbrug og sundhed. Forkyndelse og undervisning gavner samfundet, fordi den danner menneskers karakter, så de adlyder landets love, fortæller repræsentanter for Brødrekirken i Vest-Tanzania.

Hvad mener tanzaniere om dansk missionsarbejde? Hvad har det betydet for dem, at danske missionærer rejste ud med det kristne budskab til Unyamwezi-området for over 100 år siden?

Spørgsmålene lå lige på læben, da der blev mulighed for et interview med ledere fra Brødrekirken i Vest-Tanzania i forbindelse med Missionsfesten den 22. maj 2022.

Og svarene kom som perler på en

FAKTA

Brødrekirken i Vest-Tanzania består i dag af 120.000 medlemmer, fordelt på 480 menigheder i 60 sogne over otte regioner. Kirken betjenes af 150 præster og en række evangelister. Ud over Vest-Tanzania har kirken også startet menigheder i Rwanda, Burundi, Uganda og Kenya.

snor: Missionen bragte orden, enhed, viden og sundhed. Foruden evangeliet om Guds kærlighed og tilgivelse, selvfølgelig. Men i Tanzania hænger det hele sammen, og kirken er også ramme om undervisning i sundhed og effektive landbrugsmetoder.

Evangeliets to sider

– Evangeliet har to sider: den legemlige og den åndelige, forklarer kirkens næstformand George Mang'ombe og fortsætter: – Legemligt betyder det, at evangeliet udvikler personen, så han eller hun får en god karakter. Personen oplever kærlighed og kan nu leve i fred og holde op med at stjæle og slå og den slags.

– Kirken hjælper myndighederne, så folk lader være med at overtræde loven. Vi »reparerer« folke, så de får en god natur, en god karakter, en god livsførelse, et godt liv i gode relationer under mottoet: Elsk din næste!

Men I havde også en åndelighed, inden I kendte til kristendommen?

– Ja, det er sandt. Men vi havde hver

vores religion. Når vi dansede for at komme ind i den åndelige verden, dansede vi alene. Hver stamme dansede hver for sig. Men gennem kristendommen mødes vi på kryds og tværs. Sammen søger vi den levende Gud, fastslår George Mang'ombe.

Blev tjekket for spedalskhed

Orden og enhed, med andre ord. Og viden og sundhed, tilføjer bestyrelsesmedlem i Brødrekirken, Dick Mlimuka:

– Når man besøger vores byer, hører man rygtet: Den og den missionær har været her. Kommer man til Sikonge, vil man med det samme få øje på hospitalet. Da jeg var en lille dreng og boede omkring 600 km fra Sikonge, kom der en læge fra Spedalskhedshospitalet for at tjekke os børn for at se, om vi havde tegn på spedalskhed. Tænk, han kom over så stor afstand for at hjælpe os dengang i 1960'erne! Det var en stor præstation; vejene var meget dårlige dengang.

– Der er ikke én borger i og omkring

Sikonge, der ikke har været tilset af en læge på hospitalet eller ved hjemmebesøg. Det er et af missionens aftryk i området. Desuden har missionen sørget for en ordentlig teologisk uddannelse til vores præster, så de i dag er kirkens ryggrad, tilføjer han.

»Missionærerne har båret os!«

Hvad har vi så lært gennem alle årene fra pionerfasen indtil i dag?

– Vi har lært, at det betaler sig at være udholdende, fortæller Brødrekirkens formand Emmanuel Mtunda og fortsætter: – Missionærerne forlod deres land og endda deres familier for at forkynde Guds ord til os. De kom til en helt anden kultur for at arbejde i et

svært klima med mange sygdomme. Mange missionærer led døden. De lærte et fremmed sprog, kinyamwezi, for at kunne tale med os.

– Vi har lært, at mission er en vanskelig opgave, men missionærerne udholdt alle vanskeligheder. De første missionærer fik ikke omvendt en eneste. Det andet hold missionærer fik overbevist én. De mødte en hårdhed i lokalbefolkningen. Men de gav ikke op. Hvis ikke de var blevet ved, er jeg ikke sikker på, at kirken ville have været til i dag. Unyamwezifolket siger: »Missionærerne har båret os!«

Et godt liv her på Jorden

George Mang'ombe supplerer:

– Missionærerne kom med viden. Førhen gik bønderne til naturhelbrederen for at få »medicin« til at gøre deres marker frugtbare. Men det hjalp ikke. Vi må følge landbrugsvidenskaben. At så, gøde, luge og høste i rette tid. Det er også kirkens opgave at undervise om disse praktiske ting. Ikke kun om åndelige emner.

– Nør børnene bliver syge skal de hen til et ordentligt hospital og blive undersøgt og få medicin der virker. Troen handler ikke kun om at gøre sig klar til at komme i Himlen. Du må også hjælpe dine medmennesker til at få den viden, der skal til, for at de kan leve et godt liv her på Jorden.

Brødrekirkens ledere i Vest-Tanzania reflekterer over resultaterne af 100 års missionsarbejde. Fra venstre ses kirkens næstformand George Mang'ombe, formand Emmanuel Mtunda og bestyrelsesmedlem Dick Mlimuka. Foto: Svend Løbner

AF SVEND LØBNER, JOURNALIST

KIRKELEDERE BLEV INSPIRERET TIL AT BRUGE DERES ÅNDELIGE GAVER

Ledere og medlemmer fra fem menigheder i Kipili har været sammen til et seminar om at være Kristi krop i verden.

Kirken er Kristi krop. Kristne er kropsdele: hænder, fødder, øjne, ører osv. Sammen kan vi gøre noget for at hjælpe vores medmennesker. Ligesom Jesus gjorde.

Det var temaet for undervisning, samtaler og små dramastykker, da 43 ledere og medlemmer fra Kipili

sogns fem menigheder var samlet til seminar i Kipili ved Tanganyikasøens bred.

Sang, dans og sodavand

For mange af deltagerne var det første gang, de var med til et seminar, og de nød det, fortæller Janice Leung

Jakobsen, der er udsendt af BDM sammen med sin mand Mads Refshauge Jakobsen.

– Et af højdepunkterne var »kærlighedsfesten« til sidst, hvor alle sang, dansede, delte sodavand og kiks og fejrede Guds kærlighed blandt os, fortæller Janice.

De havde også forstået undervisningen, forklarer hun:

– Den sidste dag lavede hver gruppe en præsentation eller et drama om et emne, som de havde lært. Gennem skuespil viste de fleste, at de forstod, at kirken er Kristi legeme, og at vi har brug for hinanden.

En gruppe brugte en levende kylling og kiks som rekvisitter, da de viste, hvordan den tidlige kirke delte alt med hinanden og hjalp de fattige. En anden gruppe illustrerede nadveren ved at opføre et lille teaterstykke om israelitternes udvandring af Egypten og Jesu påskemåltid med disciplene.

Brug de åndelige gaver!

Og det var netop formålet med seminaret at få de bibelske fortællinger helt ind under huden, uddyber Janice Leung Jakobsen:

– Formålet med seminarerne er at

bygge vores kirke op gennem uddannelse af dens ledere og at opmuntre alle til at bruge deres åndelige gaver til at tjene hinanden og deres lokalsamfund.

Bibelundervisningen var centreret om 1. Korintherbrev 12:12-31, hvor apostlen Paulus illustrerer kirken som en krop, hvor alle kropsdele har en vigtig funktion. Ingen kan undværes, alle har brug for hinanden, og sammen er kirken Kristi tilstedeværelse i verden. Det blev uddybet gennem Romerbrevet 12:1-8, hvor apostlen giver konkrete eksempler på, hvordan kirken kan virke i verden gennem nådegaver og tjenester.

Sejler rundt til 30 menigheder

Efter undervisningen blev deltagerne inddelt i grupper, hvor de skulle diskutere det, de havde lært. Ikke alle var vant til at lære gennem gruppedis-

kussioner, fortæller Janice, men deres præsentationer den sidste dag viste alligevel, at de havde forstået undervisningen.

– Sketchene viste, at de kunne anvende det, de havde lært, i deres egne landsbyer. Nogle kirkeledere gav udtryk for, at de nu ville lægge kræfter i at kigge efter folks gaver. Og mange besluttede at holde nadver oftere i deres kirker, slutter Janice Leung Jakobsen.

Janice og Mads er udsendt af BDM for at støtte og samarbejde med Brødrekirken i Tanzanias Rukwa-provins. Sammen med et team af sangere, præster og evangelister sejler missionærerne ud til 30 menigheder langs Tanganyikasøen for at opmuntre isolerede befolkninger og undervise dem i Bibelen og om sundhed og hygiejne.

Mange deltagere prøvede gruppearbejde for første gang. Diskussionerne fik undervisningen ind under huden, og sketchene sidste dag viste, at de havde forstået undervisning. Foto: Janice Leung Jakobsen.

AF SVEND LØBNER, JOURNALIST

ØDELÆGGENDE VANDSTIGNING I TANGANYIKASØEN

Vandstanden i Tanganyikasøen er steget med 2 meter. Det går hårdt ud over mennesker og ejendomme langs den godt 2.000 km lange kystlinje og kalder på øjeblikkelig international bevågenhed.

Vandstanden er steget voldsomt i Tanganyikasøen siden 2017 og har de seneste måneder nået rekordhøje niveauer. Det har udsat mennesker og ejendomme langs kystlinjerne for store oversvømmelser.

Det rapporterer organisationen World Water, der med hjælp af NASA-satellitter overvåger vandstande verden over. Vandstigningen skyldes ifølge Lake Tanganyika Water Management (LATAWAMA) en ubalance mellem ind- og udløb af vand til og fra søen. Der kommer mere vand i søen fra regn og flodudløb, end der forsvinder ved fordampning og udløb ved Lukuga-floden i DR Congo.

Oversvømmelserne i Tangany-

ikasøen har især ramt Burundi ved den nordøstlige ende af søen, hvor tusindvis af mennesker er blevet fordrevet.

Vandstanden fortsætter med at stige og forårsager yderligere fordrivelse af mennesker og ødelæggelse af ejendom. Også på søens vest- og østbred, hvor Brødreminighedens Danske Mission (BDM) driver omfattende sundhedsprojekter i over 50 landsbyer. Faktisk måtte BDMs missionær konstatere, at han efter halvandet års fravær ikke kunne genkende de landsbyer han sejlede forbi, da samtlige landsbyer havde mistet de huse, der lå nærmest vandkanten. For en landsby som Kansenge i DR Congo med et

indbyggertal tæt på 3000 var 180 huse blevet skyllet bort af bølgerne. Efter genhusning hos naboer var nogle flyttet og andre begyndt at bygge på de stejle bjergskrånninger.

Satellitbilleder dokumenterer, at Tanganyikasøens vandstand nu er den højeste i 30 år. I dag ligger vandstanden hele 2 meter over medianniveauet. På grund af oversvømmelserne har befolkningen ved kysten hårdt brug for BDM's hjælp til genbosætning og genopdyrkning af marker. Især Congo-siden er ramt, fordi der er så lidt dyrkbar jord og byggeegnede arealer mellem søen og de stejle, skovklædte bjerge.

NYE IDÉER TIL 100 EVANGELISTER I BURUNDI

Birthe og Kaj Bruun er seniormissionærer og rejser til Tanzania eller Burundi en måned hvert år. I maj holdt de to ugers seminar i Burundis hovedstad Bujumbura.

En gang missionær, altid missionær.

Det kan man roligt sige om Birthe og Kaj Bruun fra Holstebro. Begge er godt oppe i 80'erne og har netop kunnet fejre 60-års bryllupsdag. Parret var udsendt som missionærer i Kigoma, Tanzania i 1988-91, 1996-99 og et halvt år i 2002.

Siden har de besøgt området en måned hvert år – lige med undtagelse af årene med Coronapandemi. Således også i maj 2022, hvor de besøgte Burundi og holdt et to ugers seminar for 100 evangelister og deres hustruer i Burundis hovedstad Bujumbura.

Velsignet besøg inspirerede

– Seniormissionærernes besøg i Burundi var en velsignelse for kirken i ordets fulde betydning, fortæller kirkens generalsekretær Edouard Nsengiyumva og tilføjer:

– De skabte enhed blandt de kristne og førte dem sammen for at udveksle og tage ved lære af nye idéer.

Birthe og Kaj Bruun underviste i Bibelen på engelsk og swahili, mens andre oplægsholdere tog sig af emner som sundhed og hygiejne, kirkeøkonomi og iværksætteri, samt Brødrekirkens traditioner.

– Vi er katalysatorer og sætter andre mennesker i gang. De kan jo sagtens undervise selv, forklarer Kaj Bruun.

Kontakt gennem flygtninge

Ægteparret fik kontakt med kristne fra Burundi, da landet gennemgik en borgerkrig fra 1993 til 1994. Hundretusindvis af burundiflygtninge strømmede over grænsen til Tanzania.

– Flygtningene samlede sig i lejre med op til 85.000 personer. Vi besøgte lejrene og holdt gudstjeneste med deres menigheder og hjalp dem med at bygge enkle kirker i lejrene, fortæller Kaj Bruun.

Kaj og Birthe Bruun rejser til Burundi en måned om året. Privatfoto.

Forsamlingen lytter opmærksomt, mens Mama Joy underviser. Fotos: Birthe og Kaj Bruun.

Kontakten var skabt, og da Birthe og Kaj Bruun senere holdt seminarer for kirkeledere i Kigoma, kom burundierne og spurgte om de måtte være med. Det førte til, at der i 2009 så småt blev startet en Brødrekirke i Bujumbura.

Burundi er på størrelse med Jylland og har omkring 12 millioner indbyggere.

VIL STUDERE FOR AT DYGTIGGØRE SIG I MISSION

Janice og Mads Refshauge Jakobsen rejser til England for at læse videre og blive endnu bedre til at sætte sig ind i tanzaniernes liv og gøre missionsarbejdet selvkørende.

Vi glæder os til at studere igen!

Det siger Janice og Mads Refshauge Jakobsen, der efter tre og et halvt år i Kipili, Tanzania, nu skal dygtiggøre sig yderligere i missionens tjeneste.

I september starter de på studiet i det anerkendte missiologiske institut i England, All Nations Christian College. All Nations er en af de største uddannelsesinstitutioner af sin type i Europa og byder studerende velkommen fra hele verden. Målet er at udanne de studerende i mission over kulturelle grænser.

Får tid til refleksion

Janice skal tage en master i missiologi, mens Mads færdiggør sin bacheloruddannelse i bibelkundskab og interkulturel videnskab.

De er allerede kendt med All Nations Christian College, da det var der de mødte hinanden, mens de studerede fra 2016 til 2018.

Ligesom nøglepersoner i urkirken tog tid til at trække sig tilbage i perioder, vil Janice og Mads også bruge opholdet på All Nations til at nulstille sig:

– Det giver tid og rum til at reflek-

tere over årene i Tanzania, se det hele lidt på afstand og få øje på måder at forbedre vores arbejde på, fortæller Janice.

Vil løfte lokalsamfundet

Men der er også en helt praktisk grund til studieopholdet. Mads skal nemlig have en bachelorgrad for at kunne søge om endnu en arbejdstil-ladelse i Tanzania.

– Vi håber og planlægger at vende tilbage til Tanzania efter vores studier, smiler Janice.

Hun glæder sig især til at deltage i moduler om »samfundstransformation«, altså hvordan evangeliet kan forandre et helt lokalsamfund til det bedre. Modulet vil give nogle helt praktiske anvisninger til, hvordan et missionsarbejde kan blive selvkørende.

– Vi vil lære måder at styrke kirker på til at tjene deres lokalsamfund med de ressourcer, som Gud har givet dem. Moduler om social og kulturel antropologi kan hjælpe os med at forstå, hvordan de mennesker, vi arbejder med, ser verden og forbedre vores undervisning, slutter Janice.

EVANGELIET FÅR BEN AT GÅ PÅ I ALBANIEN

Vi kombinerer forkyndelsen med humanitært arbejde, fortæller Dena Fortuzi, der fra september er ordineret præst i Den Lutherske Brødrekirke i Albanien. Her fortæller hun om kirkens vidtforgrenede arbejde.

– Gud vil vise mennesker sit inderste væsen. Det gjorde han gennem Jesus. Og det skal vi også gøre som hans kirke. Derfor er vi dybt engageret i socialt arbejde.

Det fortæller Dena Grillo Fortuzi, der efter sin teologiske uddannelse bliver ordineret den 18. september 2022 som den første præst i Den Lutherske Brødrekirke i Albanien.

– Når vi nærmer os andre i kærlig-

hed, afspejler vi Jesus. Jo oftere vi er engageret i at arbejde for medmenneskelig omsorg og retfærdighed, jo mere afspejler vi Guds kærlighed i verden, tilføjer hun.

Evangeliet til ånd, sind og krop

Dena Fortuzi har selv mærket kirkens omsorg. Hun var en af de ni piger, der deltog i Brødre Kirkens børneklub i Albaniens hovedstad Tirana for 25

år siden. Nu vil hun give den omsorg videre:

– Brødrekirken i Albanien har altid kombineret forkyndelsen af evangeliet med humanitær støtte og socialt arbejde, fortæller hun og oplister en hel række initiativer, som kirken er optaget af i dag:

– I Bathore hjælper vi 45 familier med månedlige fødevarerpakker. Vi lærer kvinder at læse og skrive og holder kurser i madlavning, syning og håndværk.

– I Lezha hjælper vi romafamilier, som ikke har haft mulighed for at komme i skole, men blev tvunget til at tigge på gaden, og som nu kæmper for at overleve hverdagen. I Lezha er vi også begyndt at undervise kvinder og børn, og vi arbejder i øjeblikket på et projekt om, hvordan man holder kvinder væk fra gaderne, og samler dem til samtaler om sociale emner.

Uddelte mad under Coronapandemien

Listen fortsætter:

– I Burrel og i Pogradec har vi halvdags børnehaver, hvor børn kan komme næsten gratis. Tilbuddet er især rettet mod dem, der ikke har råd til at bringe deres børn i offentlige eller private institutioner, hvor de skal

betale månedligt.

Også under Coronapandemien var Brødrekirken i Albanien i gang med at række ud:

– Vi arrangerede fem fødevareruddelinger til medlemmerne i seks menigheder: Bathore, Elbasan, Burrel, Pogradec, Lezha og Tirana. Også her var indsatsen især rettet mod familier med lav indtægt, folk, der havde mistet deres job eller havde svært ved at tilpasse sig den nye virkelighed under pandemien.

– I en af byerne, Elbasan, arbejder kirken med fire børn, der har autisme. Under Coronapandemien besøgte lederen børnene i deres hjem for at tjekke, at de havde det godt, fortæller Dena Fortuzi.

Under Coronaens skygge

Netop Coronapandemien udfordrede kirken til at mødes på nye måder. Leder møder, bibelstudier og sjælesorgssamtaler blev ført online gennem Zoom, og hver dag kl. 17 kunne folk mødes over WhatsApp for at dele et bibelvers og bede sammen.

– Det var et trykt rum, hvor vi stadig kunne mærke fællesskabet. Guds kærlighed kender ingen afstande, siger Dena Fortuzi.

Men det var en udfordring at samle børnene under pandemien – og er det stadig, fortæller hun.

– Vi har børnegrupper i alle vores menigheder, og siden 2009 har vi samlet alle børnene til en stor bibellejr i Pogradec. Men det kunne vi ikke i pandemiårene og heller ikke i sommer, da smittetallet i Albanien begyndte at stige i juni.

Grupperne består af i alt 90 børn over 5 år. I Pogradec og Burrel tilbyder kirkerne dagpleje og har yderligere 20 børn mellem 3 og 5 år. Også i romasamfundet i Lezha samles et stort, men skiftende antal børn.

– At holde børn i kirken er en stor udfordring på grund af Covid-skyggen, som vi stadig føler os inde under, fortæller Dena Fortuzi.

Vil arbejde for børns og unges fremtid

Men det er vigtigt at kæmpe for at børnene og de unge føler sig hjemme i menighederne, fortsætter hun:

– Vi har mange børn og unge med fremtidspotentiale, som med en særlig indsats kan blive i kirken og ikke få lyst til at forlade Albanien for at tage til Europa eller et andet sted i håb om et bedre liv. Vi kan arbejde sammen for en bedre fremtid her, slutter Dena Fortuzi.

FAKTA

Brødrekirken i Albanien har omkring 300 medlemmer fordelt på seks menigheder. I Albanien er 61 procent af befolkningen muslimer. Kristendommen er landets næststørste religion med 10 procent katolikker og 7 procent ortodokse kristne. Siden 1967 har religion været forbudt ved lov. Forbuddet blev hævet i 1990. Den Lutherske Brødrekirke begyndte sit arbejde i hovedstaden Tirana i juni 1993.

Det er vigtigt at kæmpe for, at børnene føler sig hjemme i menighederne, siger Dena Fortuzi.

Brødrekirken uddeler mad til fattige familier.

Dena Fortuzi prædiker i en af Brødre Kirkens menigheder.

AF ARNGEIR LANGÅS, GENERALSEKRETÆR

REJSEBREV FRA EN TUR MED MENING

En sommerrejse til Herrnhut gav indsigt i Brødrekirkens historie.

Som forholdsvis ny generalsekretær i Brødremenighedens Danske Mission (BDM) var jeg glad for at blive bedre kendt med Brødremenighedens historie og ophav. Derfor var jeg glad for at kunne deltage i busrejsen fra Danmark til Oberammergau, Prag og Herrnhut her i juli.

Herrnhut er tydeligvis inspirationen for Christiansfeld, med Brødrekirken i byens centrum og en lignende gravplads med navnet »Gudsageren.«

Hvad har så Brødrekirken med Herrnhut at gøre? Jo, den havde overlevet i områderne Bøhmen og Mähren i dagens Tjekkiet til trods for forfølgelser i flere hundrede år. Flygtninge fra religionskonflikterne kom til grev Zinzendorff i 1722, for de havde hørt, at han gav dem beskyttelse. Mange kom og slog sig ned, og en menighed udviklede sig. I Den lutherske Kirke i Berthelsdorf oplevede dette fællesskab en stærk åndelig inspiration den 13. august 1727, og det blev starten på

Den fornyede Brødrekirke.

Som kristen kan man undre sig over, hvordan så store krige som datidens religionskrige kan opstå mellem mennesker, der læser den samme bibel. Var de religiøse mennesker dengang fanatikere, eller blev religion brugt af magthaverne i et større politisk spil?

Brødrekirken har altid været økumenisk, det vil sige med et ønske om at samles til trods for uenigheder. Biskop Comenius (1592-1670) citerede tidligt denne grundholdning: »Enhed i det essentielle, frihed i det ikke-essentielle, kærlighed i alt.«

Den økumeniske bevægelse taler i dag oftere om »modtagende økumeni« (receptive ecumenism), hvor katolikker, protestanter og ortodokse ikke forhandler om hvem, der har ret, men tager imod det fra den anden kirkeretning, man synes giver resonans hos én selv.

Læs hele rejsebrevet på www.bdm-dk.dk.

Herrnhut er omgivet af et smukt og frodigt landskab. Foto: Arngeir Langås.

'Vi mødte glæde midt i fattigdom'

Signe Bech Thorø og Anne Østergaard Kristensen rejste til Tanzania som volontører i januar 2022. Vi har stillet dem tre spørgsmål om, hvad opholdet betyder for dem.

1. Hvem gjorde størst indtryk på dig?
2. Hvad er det vigtigste du har lært?
3. Hvad kan du bruge det til i fremtiden?

Signe Bech Thorø, tidligere volontør i Sikonge:

1. Børnene i den lokale førskole Cheke Chea gjorde stort indtryk på mig. Deres umiddelbarhed, glæde og tillid gik lige i hjertet på mig. Børn kan noget helt særligt med at se bort fra hudfarve og anden kultur og bare lege!
2. Jeg har lært at glæde ikke afhænger af velstand! Du kan nøjes med meget lidt og stadig være meget glad!
3. Min tid i Sikonge vil minde mig om at være taknemmelig for mit liv i Danmark. For varmt vand i bruseren, strøm og gode vilkår uanset vores baggrund.

Anne Østergaard Kristensen, tidligere volontør i Sumbawanga:

1. En af snedkerdrengene var venner med nærmest alle han mødte på sin vej; han gav sig tid til samtale, var meget hjælpsom og ville alle det bedste.
2. Jeg er blevet klogere på, hvor meget glæde afrikanere har, selvom de materielt set har så meget mindre, end vi har. Hvordan de ser hinanden og altid står klar med en hjælpende hånd.
3. Prioritere mine nærmeste og ikke gå så meget op i det materielle fremfor venskaber og give sig tid til andre.

Nye volontører blev godt forberedt på Tanzaniarejse

Otte unge skal hjælpe til i BDM's arbejde i Sikonge og Sumbawanga.

I starten af august afholdt BDM volontørkursus for vores kommende volontører. Vi har fornøjelsen af at sende fire til Sikonge og fire til Sumbawanga.

På kurset forsøger vi at forberede vores volontører på livet i Tanzania, det at være volontør og møde en ny og anderledes kultur. Derudover får de også undervisning i BDMs historie, Brødrekirkens historie og kristendommen i Tanzania.

En anden vigtig ting, som volontørkurset kan, er, at volontørerne får lov til at tilbringe nogle dage sammen, inden de skal bo tæt sammen i Tanzania. Dette sætter vi også fokus på og bruger tid på snak om fællesskab og kommunikation.

Vi afslutter kurset med en udsendelsesgudstjeneste, hvor volontørernes familie og venner har mulighed for at deltage. Det er en dejlig måde at afslutte et godt og hyggeligt kursus på.

Vi glæder os til at følge de nye volontører på deres rejse.

ANNA MEINER

ISAK HOLST

DANIEL BUNDGAARD

KAROLINE HEBSGAARD

LEA MORTENSEN

ISABELLA BRÄUNER

MARIA GRAMSTRUP

LÆRKE RECHNAGEL

BDMU

REDAKTØRER TINE ELMELUND CHRISTENSEN OG REBEKKA BRØDSGAARD KNUDSEN

LÆS MERE PÅ BDM-DK.DK >

AF PASTOR DANIEL KIKOMA, REKTOR VED LUSANGI BIBLE COLLEGE, SIKONGE

SELV UNDER GRÅD: GIV IKKE OP

»Da brød hele menigheden ud i høje råb, og folket græd hele natten.«

(4. Mosebog 14:1)

ANDAGT:

Vi lever midt i en verden præget af store begivenheder, nogle af dem hjerteskræende og skuffende, andre der får os til at smile og føle os lette om hjertet. Det er fordi Gud giver os sin styrke, lige når vi tror, vi sidder fast. Han viser sin magt.

Det er en trøst at vide, at livets rejse

fortsætter, uanset om det er med tårer eller med glæde. I teksten læser vi, at israelitterne græd og klagede til Moses, Aron og Gud. De var nået til vejs ende; alle deres muligheder var udtømt.

Men enden på historien er mærkeligt nok, at de ikke gav op. Ved Guds kraft gik de fremad. Det samme må vi gøre. Når det gælder vores uddan-

nelse, vores helbred, vores fred, vores økonomi og alt andet. Selv om vi må leve med tårer, må vi ikke give op.

Lad os stå fast og finde løsninger, og Gud skal hjælpe os med at komme videre.

Amen.

NY REDAKTØR

Den opmærksomme læser har nok bemærket, at Svend Løbner afløser Martin Højgaard Jensen som redaktør af *BDMnyt*. Martins stilling er delt op, så Svend har ansvar for blad, hjemmeside og Facebook, og Sten Nielsen har ansvar for database og indsam-

ling. Generalsekretær Arngeir Langås er ansvarshavende redaktør.

Svend Løbner er vokset op i Tanzania som barn af missionærforældre. Hans mors farbror, Johannes Løbner Hansen, var i sin tid missionær i Sikonge. I 2014 besøgte Svend stedet

og lavede interviews, som siden blev bragt i *Sygeplejersken* og *Ugeskrift for Læger*. Han rejste videre til Kipili og dækkede BDM's sundhedsarbejde på begge sider af Tanganyikasøen. Artiklerne kom i *Sund i Syd* samt en række kirkelige medier.

BRØDREMENIGHEDENS DANSKE MISSION